VERKENNEN VAN VOLKSBUURTEN – ROTTERDAM-NOORD

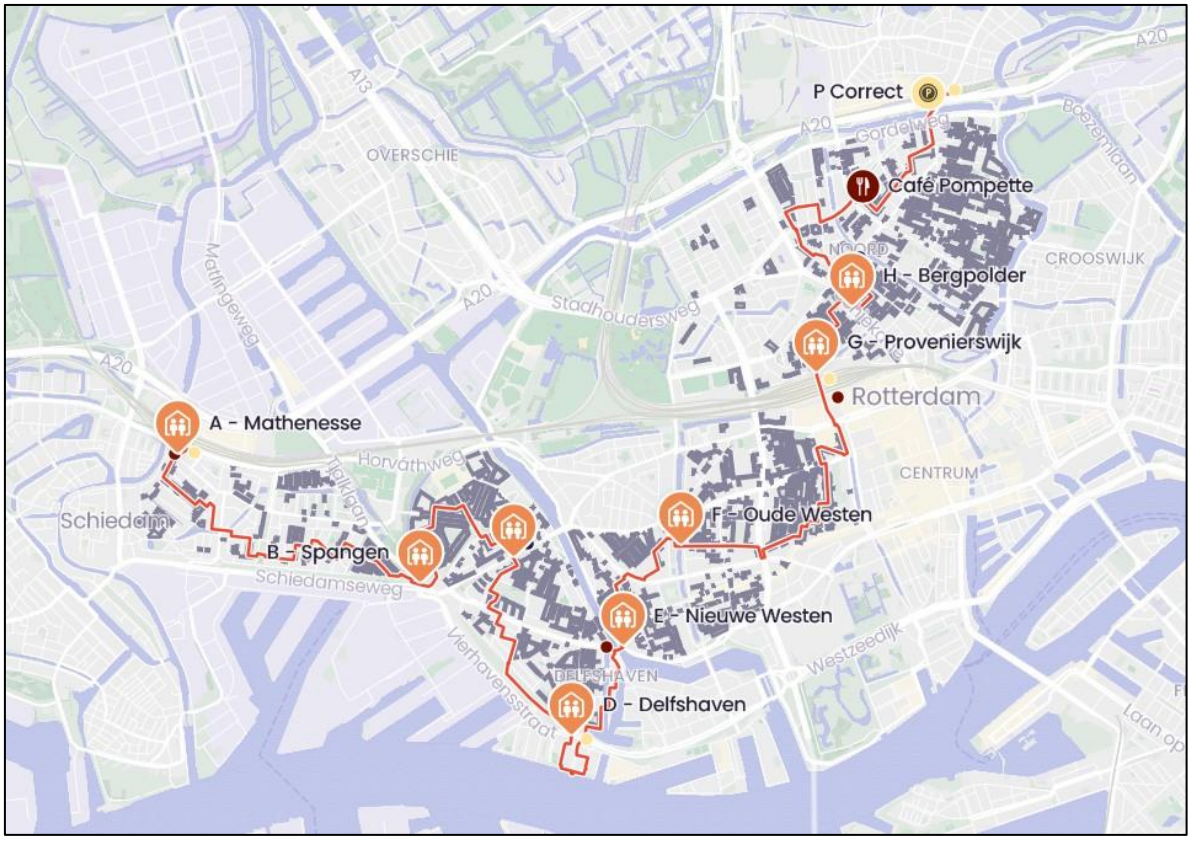
Beginpunt: Station Schiedam Centrum
Eindpunt: Station Rotterdam Noord
Lengte: 15 kilometer
Website: KLIK HIER
Openbaar vervoer: Station Schiedam Centrum en Station Rotterdam Noord
Stoptrein van station Rotterdam Noord naar Station Rotterdam Centraal en vervolgens de stoptrein naar Station Schiedam Centrum
De route is in te delen in twee stukken van ongeveer 7,5 kilometer. Neem hiervoor bij tramhalte Schiemond RET Tram 8 naar Metrostation Eendrachtsplein en vervolgens RET Metro C naar beginpunt Station Schiedam Centrum.

De volksbuurten op de rechteroever van de Maasstad liggen strak georganiseerd rondom de compleet herbouwde historische stadsdriehoek. Een zeer hoge woningdichtheid maakt dat singels, lanen, pleintjes en alle andere beschikbare openbare gebieden optimaal als buitenruimte voor de gestapelde woningen benut worden. De volksbuurtverkenner zal versteld staan van de hoge kwaliteit van die buitenruimtes, het degelijke onderhoud daaraan en het multiculturele karakter met de daarbij behorende levendigheid als het weer het toelaat. Op de linker- en rechteroever van de havenstad staan maar liefst zo'n 140.000 van de totaal 320.000 woningen in voor huisvesting in het sociale segment.

Verkennen van volksbuurten – Rotterdam-Noord
3 mei 2026

Verkennen van volksbuurten – Rotterdam-Noord
3 mei 2026

Overzichtskaart

Verkennen van volksbuurten – Rotterdam-Noord
3 mei 2026

Algemeen

De lijnwandeling van west naar oost vertrekt vanaf de zuidelijke uitgang van NSStation Schiedam Centraal. Allereerst passeert de volksbuurtverkenner de wijk Mathenesse (A) met het Witte Dorp uit 1922 van architect Oud als icoon van de destijds ontluikende functionalistische stroming. Het eerste absolute hoogtepunt van deze wandeling is het Justus van Effencomplex in Spangen (B). Dit rijksmonument dateert eveneens uit 1922 en is prachtig gerestaureerd. Met brede galerijen voor de bovenwoningen, zodat de bakker ook hier met een handkar aan de voordeur kon leveren.

Dan richting zuidoosten naar Bospolder-Tussendijken (C). Een levendige en multiculturele woonwijk met hoge woningdichtheid. Aan de zuidzijde woningbouw in mediterrane sfeer. Het Dakpark tilt de hele wijk naar een hoger niveau. Vervolgens passeren we het historische Delfshaven (D). Met opvallend veel corporatiebezit in verbouwde oude woon- en pakhuizen.

De volksbuurtverkenner vervolgt zijn tocht in noordoostelijke richting door eerst het vooroorlogse Nieuwe Westen (E) en daarna het Oude Westen (F). Levendige woonwijken met veel leven op straat. Bij Centraal Station onder het spoor door. De Provenierswijk (G) kent fraaie singels en lanen. De zijstraten zijn smaller en worden door blik gedomineerd.

Hierna richting noordoosten naar de wijk Bergpolder (H) met het tweede absolute hoogtepunt van deze wandeling. Zij aan zij en beide uit 1934. Het wooncomplex van architect Granpré Molière in de traditionele stijl van de Delftse School versus de Bergpolderflat van architect van Tijen die de nieuwe zakelijkheid volledig omarmde. Verder richting noordoosten bereiken we via het Liskwartier (I) het eindpunt van deze volksbuurtverkenning: NS-Station Rotterdam-Noord.

Verkennen van volksbuurten – Rotterdam-Noord
3 mei 2026

Overzicht volksbuurten

A – Mathenesse
In 1909 annexeerde Rotterdam een groot deel van Mathenesse: weilanden tussen Rotterdam en Schiedam in. De grens tussen Schiedam en Rotterdam ligt bij de Hogenbanweg. Veel gestapelde woningen uit de jaren ’30 van de vorige eeuw. Kenmerkende singels en pleinen. Het Witte Dorp van architect J.J.P. Oud ontstond al in 1922 als nooddorp voor armere gezinnen. Kleine witte arbeiderswoningen met rode, blauwe en gele accenten in een symmetrisch stratenpatroon. Helemaal in de geest van De Stijl. Architectuur als kunstuiting. Vervangende nieuwbouw rond 1985, waarbij ‘de ziel’ van de buurt verloren ging. Het stratenpatroon en de kenmerkende platte daken bleven weliswaar, maar de gevels van betonsteen en de verdere detaillering missen karakter. Aan de Aakstraat nog steeds de kubistische directiekeet met primaire kleuren en de letters ‘directie’ boven de entree. Van oorsprong de uitvalsbasis voor het bouwpersoneel.

B – Spangen
De naar een middeleeuws kasteel vernoemde woonwijk Spangen bevat het gelijknamige stadion van de voetbalclub Sparta uit 1916. Het wereldberoemde Justus van Effencomplex is het hoogtepunt. Een revolutionair ontwerp van Michiel Brinkman, gebouwd rond 1922. Een echt arbeidersparadijs. Alleen toegankelijk via poorten. Gesloten naar buiten, open naar binnen. Voor het eerst zijn galerijen toegepast, waardoor bewoners van de bovenwoningen ook echt ‘aan straat’ wonen met alle voordelen van dien. Geen donkere portiekontsluitingen meer. De galerij is tegelijk een woonstraat: breed genoeg voor verkopers met hun handkar zoals de bakker! Het rijksmonument is prachtig gerestaureerd rond 2010. Ook de woonomgeving kwam daarbij aan bod. Het binnenterrein is opnieuw ingericht. Op de plek, waar ooit tuinen en plantsoenen lagen, bevinden zich nu opgetilde gazons met bomen voor gemeenschappelijk gebruik.

C – Bospolder-Tussendijken
Bospolder is het deel ten zuiden van de Schiedamseweg, die de wijk in oost-westelijke richting doorsnijdt. Tussendijken ligt ten noorden van deze Schiedamseweg met destijds een belangrijke rol voor architect J.J.P. Oud. Praktisch alle woningen in Bospolder-Tussendijken -BoTu in de volksmond- zijn van origine corporatiebezit. Met zo’n 14.000 inwoners op één vierkante kilometer. Deze vooroorlogse wijk is op 31 maart 1943 flink gehavend door een vergisbombardement: 417 doden en meer dan 400 gewonden. Tussen Park 1943 met het herinneringsmonument en Schiedamseweg een staaltje nieuwe zakelijkheid middels vijf evenwijdige hogere woongebouwen, die aan de zuidzijde begrensd worden door de levendige winkelstrip aan de Schiedamseweg. Aan de zuidzijde wijkvernieuwing middels vooral koopwoningen. Verrassend is Le Medi: je waant je ineens in mediterrane sferen. Ook van de nodige allure voorzien zijn The Hudsons, die de wijk verbinden met het fraaie Dakpark.

D – Delfshaven
Delfshaven is een prachtige historische locatie. Kenmerkend is het eilandje tussen Voor- en Achterhaven. Enerzijds sociale huurwoningen in de relatief kleurloze architectuur van de jaren ’80 van de vorige eeuw. Deze gebouwen zouden overal in Nederland kunnen staan en ‘verpieteren’ nu op deze unieke historische locatie. Maar anderzijds veel sociaal bezit -ook voor specifieke doelgroepen- in gerestaureerde en verbouwde historische panden. Een groot aantal monumenten aan de oostzijde van de Voorhaven en westzijde van de Achterhaven is in handen van de corporatiesector. Tussen het oude Delfshaven en de Nieuwe Maas ligt Schiemond. Grootschalige sociale woningbouw uit de jaren ’80 van de vorige eeuw. Onder meer om als opvang voor de stadsvernieuwing elders in de stad te kunnen fungeren. Door de open structuur ontstaat een mooie verbinding tussen de oude stad en de weidsheid van de Nieuwe Maas met de drukke scheepsvaart. Op de Bartel Wiltonkade het kunstwerk ‘Vijf papieren boten’ van Florentijn Hofman.

E – Nieuwe Westen
Het ontwerp van de wijk dateert van ongeveer 1900. Dus nog voor de introductie van de Woningwet in 1901 en het ontstaan van sociale woningbouw. Daarom van origine particuliere woningen voor de welgestelden aan bredere lanen en singels en arbeiderswoningen in de smalle zijstraatjes. Corporaties komen vanaf de jaren ’70 en ’80 van de vorige eeuw volop in beeld. Het Rotterdam van de destijds zeer dominante PvdA koos grootschalig voor aankoop van slecht particulier bezit. Vervolgens renovatie en overdracht van de sociale huurwoningen aan woningcorporaties. Met bovendien veel sociale woningbouw op vrijgekomen locaties. Het begrip ‘opzoomeren’ vond zijn oorsprong eind jaren ‘80 in de Opzoomerstraat en werd door veel steden elders in de wereld gebruikt. Het staat voor het samen met buren werken aan nabuurschap door de handen uit de mouwen te stekken.

F – Oude Westen
In de tweede helft van de 19e eeuw groeide Rotterdam als kool. De eerste uitbreiding ten westen van de historische binnenstad. Mogelijk na annexatie van het gebied van de voormalige gemeente Delfshaven. Veel speculatie, revolutiebouw en amper stedenbouwkundige structuur. Nu een bijzonder levendige multiculturele stadswijk met forse uitstraling van stadscentrum aan de oostzijde. De wijk staat bekend als gezellig en leuk om te bezoeken, maar is vooral in de avonduren niet altijd de veiligste plek. Bewoners strijden al ruim een halve eeuw met succes voor de leefbaarheid van hun woonwijk. Corporaties verhuren inmiddels een groot deel van de woningvoorraad. Het Kruispleingebouw van Mecanoo was rond 1980 baanbrekend door de combinatie van gemeenschappelijke voorzieningen en flexibele woonruimtes. Daarbij een modernistische reactie op de dan allesoverheersende ‘truttige’ architectuur en stedenbouw.

G – Provenierswijk
De wijk ontleent zijn naam aan het Proveniershuis, dat in de Middeleeuwen juist buiten de Rotterdamse binnenstad leprozen huisvestte. Medio 19e eeuw zijn de vestingwerken van de historische binnenstad gesloopt. Door uitbreiding van de havens vanaf ongeveer 1870 trokken veel jongeren uit Noord-Brabant en Zeeland op zoek naar een bestaan naar de havenstad. Veel nieuwe wijken waren nodig. Dit gebied juist ten noorden van de binnenstad wordt aan de randen begrensd door fraaie singels en wegen met statige bebouwing. Daarachter is de bebouwingsdichtheid zeer hoog met bijna alleen sociale woningbouw. Markant corporatiebezit is het Oude Emmahuis uit 1932 in de van der Sluysstraat. Van oorsprong onderdak voor behoeftigen door een kerkelijke gemeenschap. Inmiddels is die rol door een woningcorporatie met verve overgenomen.

H – Bergpolder
Bergpolder werd in 1904 geannexeerd van de voormalige gemeente Hillegersberg. Het gebied bevat een tweetal iconen van de vooroorlogse Nederlandse sociale woningbouw. Kijk op de Abraham Kuyperlaan ter hoogte van nummer 35 richting woningbouw aan de noordzijde. Een prachtig wooncomplex uit 1934 van architect Marinus Jan Granpré Molière. In de beste stijl van de traditionalistische Delftse School. Fraaie gevelgeleding, veel baksteen, groene kozijnen en mooie details zoals portiekkozijnen als vitrinekasten. Dan de zuidzijde. Het contrast kan niet groter zijn. De volledig functionalistische Bergpolderflat van architect van Willem van Tijen. Ook uit 1934: een compleet stalen draagconstructie en woningontsluiting met galerijen. Een zoektocht naar innovatie om goede en betaalbare arbeiderswoningen te bouwen. Standaardisatie, prefabricage, flexibele indeling en opklapbedden voor extra gebruikskwaliteit.